

Hospodářská komora České republiky
Odbor Informačních míst pro podnikatele

Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech

Jak správně nakládat s odpady

**Povinnosti drobných podnikatelů v maloobchodu
a cestovním ruchu v odpadovém hospodářství**

Zpracovatel: Oborové koordinační místo OKM/SOCR

květen 2005

Předmluva

Tato publikace vznikla na základě požadavků drobných podnikatelů v maloobchodu a v cestovním ruchu. Drobní podnikatelé, aby zvládli všechny potřebné úkony ke své podnikatelské činnosti, potřebují mít jednoduché návody jak vyhovět všem zákonům, vládním vyhláškám a nařízením. Není pro ně jednoduché se ve všech právních normách vyznat a ani časově nejsou schopni to zvládnout. Nemají dostatek prostředků k tomu, aby si na každou činnost, která souvisí s jejich podnikatelskou činností sjednávali specialisty a odborníky.

Musí sami všechno zvládnout a proto potřebují jednoduché a stručné návody jak splnit požadavky vyplývající pro ně z právních norem.

Na základě tohoto požadavku k problematice odpadů se vedení Svazu obchodu a cestovního ruchu České republiky rozhodlo obrátit se na odborníky z ministerstva životního prostředí, aby se podíleli na vypracování jednoduché příručky o odpadovém hospodářství, kterou právě držíte v rukou. Při její tvorbě se vycházelo z potřeb praxe, a tak u vzniku této příručky byli i odborníci znající potřeby drobných podnikatelů.

Předkládáme vám tuto příručku jako návod ke splnění vašich povinností týkajících se odpadů a rádi uvítáme vaše připomínky k jejímu obsahu.

1. Definice

Základní pojmy jsou převzaty ze zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Pro účely toho zákona se rozumí:

- a) **nebezpečným odpadem** – odpad uvedený v Seznamu nebezpečných odpadů uvedeném v prováděcím právním předpise a jakýkoli jiný odpad vykazující jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 k tomuto zákonu,
- b) **komunálním odpadem** – veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a který je uveden jako komunální odpad v prováděcím právním předpisu¹ s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání,
- c) **odpad podobný komunálnímu odpadu** – odpad podobného složení jako komunální odpad zařazený do skupiny odpadů 20 v Katalogu odpadů vznikající při nevýrobní činnosti právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání, (Pozn.: definice z Vyhlášky MŽP 383/2001 Sb., Katalog odpadů – typický odpad pro drobné podnikatele, kteří podnikají v nevýrobní sféře),
- d) **odpadovým hospodářstvím** – činnost zaměřená na předcházení vzniku odpadů, na nakládání s odpady a na následnou péči o místo, kde jsou odpady trvale uloženy a kontrola těchto činností,
- e) **nakládáním s odpady** – jejich shromažďování, soustřeďování, sběr, výkup, třídění, přeprava a doprava, skladování, úprava, využívání a odstraňování,
- f) **shromažďováním odpadů** – krátkodobé soustřeďování odpadů do shromažďovacích prostředků v místě jejich vzniku před dalším nakládáním s odpady,
- g) **úpravou odpadů** – každá činnost, která vede ke změně chemických, biologických nebo fyzikálních vlastností odpadů (včetně jejich třídění), za účelem umožnění nebo usnadnění jejich dopravy, využití, odstraňování nebo za účelem snížení jejich objemu, případně snížení nebezpečnosti jejich vlastností,
- h) **původcem odpadu** – právnická osoba, při jejíž činnosti vznikají odpady, nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, při jejíž podnikatelské činnosti vznikají odpady. Pro komunální odpady vznikající na území obce, které mají původ v činnosti fyzických osob, na něž se nevztahují povinnosti původce, se za původce odpadů považuje obec,
- i) **oprávněnou osobou** – každá osoba, která je oprávněna k nakládání s odpady podle tohoto zákona nebo podle zvláštních právních předpisů.

¹ Vyhláška MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.

2. Úvod

Odpadové hospodářství České republiky je dynamicky se rozvíjející oblast. V posledních letech dochází k nárůstu povinností vyplývajících z přijatých zákonů a dalších dokumentů, které souvisejí s procesem implementace práva EU, upravujícího odpadové hospodářství, do českého práva. Přijaté zákony ukládají všem podnikatelům, včetně provozovatelů drobných živností, ve vztahu k produkci jejich odpadu a dalším nakládáním s ním řadu povinností, které musí jako původci odpadu plnit. Tato práce je zpracována s ohledem na malé firmy působící v oboru maloobchodu a cestovního ruchu (např. provoz malé restaurace) s předpokládanou produkcí převážně odpadu podobného komunálnímu, a to do limitu produkce, která nezakládá původci povinnost zasílat hlášení o produkci a nakládání s odpady příslušným správním orgánům ani zpracovávat plán odpadového hospodářství.

Obecně lze konstatovat, že každý podnikatel při své činnosti produkuje (vzniká mu) odpad. Tím se stává původcem odpadu. Původcem odpadu je právnická osoba, při jejíž činnosti vznikají odpady, nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, při jejíž podnikatelské činnosti vznikají odpady.

Odpadové hospodářství je v ČR upraveno zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon), řadou vyhlášek, kterými je konkretizován a prováděn a Nařízením vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.

Zákon stanoví:

- pravidla pro předcházení vzniku odpadů a pro nakládání s nimi při dodržování ochrany životního prostředí, ochrany zdraví člověka a trvale udržitelného rozvoje,
- práva a povinnosti osob v odpadovém hospodářství,
- působnost orgánů veřejné správy.

Zákon se vztahuje na nakládání se všemi odpady, s výjimkou těch, které jsou v zákoně přímo vyjmenované. To jsou např. odpady drahých kovů, radioaktivní odpady, konfiskáty živočišného původu, odpadní vody, odpady trhavin, výbušnin a další. V zákoně je rovněž definován (v § 3) přesně pojem odpad.

Opad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu.

Ke zbavování se odpadu dochází vždy, kdy osoba předá movitou věc, příslušející do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu, k využití nebo k odstranění ve smyslu zákona, nebo předá-li ji osobě oprávněné ke sběru nebo výkupu odpadů podle tohoto zákona bez ohledu na to, zda se jedná o bezúplatný nebo úplatný převod. Ke zbavování se odpadu dochází i tehdy, odstraní-li movitou věc příslušející do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu osoba sama.

Osoba má povinnost zbavit se movité věci, příslušející do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu, jestliže ji nepoužívá k původnímu účelu a věc ohrožuje životní prostředí nebo byla vyřazena na základě zvláštního právního předpisu (např. zboží s prošlou lhůtou spotřeby apod.).

(Pozn.: V případě pochybnosti, zda movitá věc je nebo není odpad a zda se s ní musí nakládat ve smyslu zákona rozhoduje krajský úřad, a to na návrh vlastníka této movité věci nebo správního úřadu, který takové rozhodnutí potřebuje ke své činnosti).

Tabulka 1 - Příloha č. 1 k zákonu č. 185/2001 Sb. - Skupiny odpadů

Kód	Skupina odpadů
Q1	Zůstatky z výrob a spotřeby dále jinak nespecifikované
Q2	Výrobky, které neodpovídají požadované jakosti
Q3	Výrobky s prošlou lhůtou spotřeby
Q4	Použité, ztracené nebo jinou náhodnou událostí znehodnocené výrobky včetně všech materiálů, součástek zařízení apod., které byly v důsledku nehody kontaminovány
Q5	Materiály kontaminované nebo znečištěné běžnou činností (např. zůstatky z čištění, obalové materiály, nádoby atd.)
Q6	Nepoužitelné součásti (např. použité baterie, katalyzátory apod.)
Q7	Látky, které ztratily požadované vlastnosti (např. znečištěné kyseliny, rozpouštědla, kalící soli apod.)
Q8	Zůstatky z průmyslových procesů (např. strusky, destilační zbytky apod.)
Q9	Zůstatky z procesů snižujících znečištění (např. kaly z praček plynů, prach z filtrů, vyřazené filtry apod.)
Q10	Zůstatky ze strojního obrábění a povrchové úpravy materiálu (např. třísky z obrábění a frézování, okuje apod.)
Q11	Zůstatky z dopravy a úpravy surovin (např. z dolování, dopravy nafty apod.)
Q12	Znečištěné materiály (např. oleje znečištěné PCB apod.)
Q13	Jakékoliv materiály, látky či výrobky, jejichž užívání bylo zakázáno zákonem
Q14	Výrobky, které vlastník nepoužívá nebo nebude více používat (např. v zemědělství, v domácnosti, úřadech, prodejnách, dílnách apod.)
Q15	Znečištěné materiály, látky nebo výrobky, které vznikly při sanaci půdy
Q16	Jiné materiály, látky nebo výrobky, které nepatří do výše uvedených skupin

Tučně jsou zvýrazněny odpady, které by nejčastěji mohly být produkovány podnikateli, kterým je text určen.

3. Obecné povinnosti vyplývající ze zákona

Každý (platí vždy i pro každého drobného podnikatele, jakožto původce odpadu) je povinen nakládat s odpady a zbavovat se jich pouze způsobem stanoveným zákonem a ostatními právními předpisy vydanými na ochranu životního prostředí. Pokud

dále není stanoveno jinak, lze s odpady podle tohoto zákona nakládat pouze v zařízeních, která jsou k nakládání s odpady podle tohoto zákona určena.

Každý je povinen zjistit, zda osoba, které předává odpady, je k jejich převzetí podle tohoto zákona oprávněna. V případě, že se tato osoba oprávněním neprokáže, nesmí jí být odpad předán. (Např. má-li podnikatel smlouvu s firmou, která mu odváží odpad, musí před uzavřením smlouvy na tuto službu vyžadovat všechna její oprávnění, jak podle živnostenského zákona, tak podle zákona o odpadech. Protože má ze zákona dále povinnost zajistit přednostní využití odpadů před jejich odstraněním, doporučujeme na příslušné firmě vyžadovat i doklady o splnění tohoto požadavku).

Drobný podnikatel má v podstatě dvě možnosti jak dostat zákonným povinností při nakládání s vlastním odpadem, který mu vzniká při podnikatelské činnosti (pokud je to odpad, zařazený podle Katalogu odpadů jako odpad podobný komunálnímu).

- Zapojit se do systému nakládání s komunálním odpadem v obci, ve které podniká. To může udělat na základě písemné smlouvy s obcí. Smlouva musí obsahovat i cenu, kterou podnikatel zaplatí za služby, které mu obec poskytne. Podnikateli však odpadají některé starosti (např. ověřovat, zda firma, které předává odpad má všechna příslušná oprávnění apod.). V tomto případě podnikatel také využívá systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, který je stanoven v obci. Prakticky to znamená, že pro třídění svého odpadu využívá kontejnery na tříděný sběr instalované v obci a zbytkový směsný komunální odpad (který mu zbude po vytrídění, např. papíru, skla, plastů), odkládá do sběrné nádoby a tuto mu podle podmínek uzavřené smlouvy odváží „svozová“ firma, která běžně službu zajišťuje pro obec.
- Druhou možností, kterou podnikatel má, (zejména pokud místo jeho podnikání je mimo obec, nebo při jeho činnosti vznikají i další odpady než jen ty, které lze považovat za odpady podobné komunálnímu, příp. se nechce zapojit do systému obce) je ošetřit smluvně nakládání s odpady s příslušnou „svozovou“ firmou přímo. V takovém případě za nakládání s odpady, které vzniknou při jeho činnosti, nese plnou zodpovědnost, včetně povinnosti ověřit si, zda firma, které odpady předává, je k převzetí oprávněna nebo zajistit řádné třídění odpadů apod. Firmy obvykle poskytují podnikateli i další služby, související s jeho odpady.

V každém případě je však nutné, aby každý podnikatel nakládal s odpady, které mu vznikají při jeho činnosti, řádně a v souladu se zákonem.

4. Předcházení vzniku odpadů

Každý má při své činnosti nebo v rozsahu své působnosti povinnost předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti; odpady, jejichž vzniku nelze zabránit, musí být využity, případně odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví a životní prostředí a který je v souladu se zákonem a se zvláštními právními předpisy.

Pro drobného podnikatele to znamená především to, že vzniklé odpady řádně třídí, a tím snižuje množství zbytkového směsného komunálního odpadu, který je

třeba odstranit. Zároveň dbá, aby jak tříděný, tak směsný komunální odpad nebyl znečištěn takovým způsobem, že se stane nebezpečným odpadem. Pro nakládání s nebezpečným odpadem platí přísná pravidla. V zákoně jsou povinnosti těch původců, kteří produkují nebezpečný odpad a dále s ním nakládají, upraveny v druhé části.

Právnícká osoba a fyzická osoba oprávněná k podnikání, která vyrábí, dováží nebo uvádí na trh výrobky, je povinna uvádět v průvodní dokumentaci výrobku, na obalu, v návodu na použití nebo jinou vhodnou formou informace o způsobu využití nebo odstranění nespoteřebovaných částí výrobků.

Tato povinnost je snadno kontrolovatelná při přejímce zboží a každý podnikatel v maloobchodě nebo provozovatel restaurace má právo ji na dodavateli vyžadovat. Tato informace pak usnadňuje rozhodování o dalším nakládání s odpady, které z tohoto zboží nebo výrobků, příp. jejich částí mohou vzniknout.

5. Výběr základních povinností při podnikání v maloobchodě či provozování malé restauraci

Každý původce odpadů je povinen:

5.1. Zařazovat odpady podle druhů a kategorií

Odpady jsou pro evidenci o jejich vzniku a dalšího nakládání s nimi zařazovány podle speciálního číselníku, kterým je Katalog odpadů. Katalog odpadů je vyhlášen Vyhláškou Ministerstva životního prostředí č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů. Ve vyhlášce je zároveň uveden postup při zařazování odpadů. Odpady v katalogu jsou rozděleny do 20 skupin. Pro činnosti spojené s drobným podnikáním v maloobchodu a provozem např. malé restaurace mohou být nejčastější odpady uvedené v následující tabulce.

Tabulka 2 – Výňatek z katalogu odpadů

Skupina odpadu	
15 01	Odpadní obaly (včetně odděleně sbíraného komunálního obalového odpadu)
15 01 01	Papírové a lepenkové obaly
15 01 02	Plastové obaly
15 01 03	Dřevěné obaly
15 01 04	Kovové obaly
15 01 05	Kompozitní obaly
15 01 06	Směsné obaly
15 01 07	Skleněné obaly

15 01 09	Textilní obaly
15 01 10*	Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné
15 01 11*	Kovové obaly obsahující nebezpečnou výplňovou hmotu (např. azbest), včetně prázdných tlakových nádob
20	Komunální odpady (odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů), včetně složek z odděleného sběru
20 01	Složky odděleného sběru (kromě odpadů uvedených v podskupině 15 01)
20 01 01	Papír a lepenka
20 01 02	Sklo
20 01 08	Biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven
20 01 10	Oděvy
20 01 11	Textilní materiály
20 01 21*	Zářivky a jiný odpad obsahující rtuť
20 01 23*	Vyřazená zařízení obsahující chlorofluorouhlovodíky
20 01 25	Jedlý olej a tuk
20 01 39	Plasty
20 01 40	Kovy
20 02	Odpady ze zahrad a parků
20 03 04	Kal ze septiků a žump
20 03 07	Objemný odpad

*Znamená, že jde o nebezpečný odpad, se kterým je potřeba nakládat se zvláštní opatrností. Musí být také zvlášť shromažďován.

Kdy je odpad považovaný za nebezpečný vymezuje taxativně zákon. Odpad je nebezpečný, když:

- je uveden v Katalogu odpadů v Seznamu nebezpečných odpadů,
- je smíšen nebo znečištěn některou ze složek uvedených v Seznamu složek, které činí odpad nebezpečným, uvedeném v příloze č. 5 zákona, nebo
- je smíšen nebo znečištěn některým z odpadů uvedených v Seznamu nebezpečných odpadů,
- má-li odpad jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 k zákonu.

Tabulka 3 - Příloha č. 2 k zákonu č. 185/2001 Sb. - Seznam nebezpečných vlastností odpadu

Kód	Nebezpečná vlastnost odpadu
H1	Výbušnost
H2	Oxidační schopnost
H3-A	Vysoká hořlavost
H3-B	Hořlavost
H4	Dráždivost
H5	Škodlivost zdraví
H6	Toxicita
H7	Karcinogenita
H8	Žíravost
H9	Infekčnost
H10	Teratogenita
H11	Mutagenita
H12	Schopnost uvolňovat vysoce toxické nebo toxické plyny ve styku s vodou, vzduchem nebo kyselinami
H13	Schopnost uvolňovat nebezpečné látky do životního prostředí při nebo po odstraňování
H14	Ekotoxicita

Pokud má odpad jednu nebo více nebezpečných vlastností, původce odpadů je povinen zařadit tento odpad jako nebezpečný a nakládat s ním jako s nebezpečným, i když není uveden v Seznamu nebezpečných odpadů.

5.2. Zajistit přednostní využití odpadů

Každý (znamená, že i každý drobný podnikatel) má při své činnosti nebo v rozsahu své působnosti povinnost zajistit přednostně využití odpadů před jejich odstraněním. Materiálové využití odpadů má přednost před jiným využitím odpadů.

Odpady, které původce (podnikatel) sám nemůže využít nebo odstranit v souladu s tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, lze převést do vlastnictví pouze osobě oprávněné k jejich převzetí, a to buď přímo, nebo prostřednictvím k tomu zřízené právnické osoby.

Každý je povinen zjistit, zda osoba, které předává odpady, je k jejich převzetí podle tohoto zákona oprávněna. V případě, že se tato osoba oprávněním neprokáže, nesmí jí být odpad předán.

Původci, kteří produkují odpad zařazený podle Katalogu odpadů jako odpad podobný komunálnímu z činnosti právnických osob a fyzických osob oprávněných k podnikání, mohou na základě smlouvy s obcí využít systému zavedeného obcí pro

nakládání s komunálním odpadem. Smlouva musí být písemná a musí obsahovat vždy výši sjednané ceny za tuto službu.

5.3. Shromažďovat odpady utříděné podle jednotlivých druhů a kategorií

Původce musí zejména dbát na to, aby nebyly míchány odpady nebezpečné s ostatními (např. zářivky, zbytky léků s běžným komunálním odpadem apod.). Odpady musí shromažďovat odděleně, a to zejména nebezpečné od ostatních.

5.4. Zabezpečit odpady před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem

Tuto povinnost plní původce nejnázemně tím, že k ukládání odpadů používá sběrné nádoby optimálního objemu odpovídající vlastní produkci a zajistí, aby nedošlo ke znehodnocení odděleně sbíraných složek odpadu, případně nedošlo ke smíšení s nebezpečnými odpady nebo odpady vykazujícími nebezpečné vlastnosti. Není proto vhodné shromažďovat odpady na volně přístupném místě, protože může kdokoli vhodit do sběrné nádoby odpad, který tam nepatří, případně mohou do sběrné nádoby podnikatele, za kterou řádně platí, ukládat odpady i jiné osoby nebo podnikatelé.

5.5. Vést průběžnou evidenci o odpadech a způsobech nakládání s nimi

Původci odpadů, jsou vždy povinni vést průběžnou evidenci o odpadech a způsobech nakládání s odpady bez ohledu na množství odpadů a druh odpadů, který z jejich činnosti vzniká. (Pozn.: tedy průběžnou evidenci vede podnikatel za jakýkoli odpad, který mu vzniká). Evidence se vede za každou samostatnou provozovnu a za každý druh odpadu samostatně. Odpady se zařazují podle vyhlášky MŽP č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů do skupin, podskupin a druhů odpadu.

Způsob vedení evidence pro jednotlivé druhy odpadů stanoví prováděcí právní předpis, kterým je Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.

(Pozn.: Úplná absence evidence nebo její nesprávné vedení je nejčastějším důvodem pro sankce při kontrole České inspekce životního prostředí).

Základem odpadového hospodářství firmy je vedení průběžné evidence po dobu celého roku při každém vzniku odpadu nebo jeho předání, bez ohledu na jeho množství. Tato evidence slouží pouze původci samému a nikam se nezasílá. Rozsah údajů nutných pro průběžnou evidenci upravuje § 21 vyhlášky o podrobnostech, který stanoví, že průběžná evidence obsahuje:

- a) množství vzniklého odpadu (název a katalogové číslo a kategorie odpadu),
- b) způsob naložení s odpadem, podle kódů (tabulka č. 1., přílohy č. 20 - u podnikatelů kterým je určen text půjde nejčastěji o tzv. předání k využití nebo odstranění jiné oprávněné osobě),
- c) množství předaného odpadu k dalšímu využití nebo odstranění a identifikační údaje oprávněných osob, kterým byl odpad předán (obchodní firma nebo název, právní forma a sídlo, IČ apod.),

d) datum a číslo zápisu, jméno a příjmení osoby odpovědné za vedení evidence.

Průběžná evidence odpadů se vede při každé jednotlivé produkci odpadů. Za jednotlivou produkci se považuje naplnění shromažďovacího nebo sběrového prostředku (např. sběrné nádoby). V případě, že se jedná o nepřetržitý vznik odpadů, vede se průběžná evidence v týdenních intervalech. **Při pravidelném svozu komunálního odpadu (pravděpodobně nejčastější stav u malých původců) v měsíčních intervalech. Původce odpadů je povinen tuto evidenci archivovat nejméně po dobu 5 let.**

Pozn.: Na základě průběžné evidence se původce (podnikatel) rozhoduje, zda má povinnost zpracovat hlášení o produkci a nakládání s odpady a zaslat je do 15. února následujícího roku příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. Rozhodující pro takové úvahy jsou množstevní limity produkce (**50 kg nebezpečných odpadů za kalendářní rok** nebo více než 50 tun ostatních odpadů za kalendářní rok). Hlášení tedy musí podat původce odpadů, pokud dosáhne v součtu množství odpadů, a to i pokud tohoto součtu dosáhne ve všech svých provozovnách dohromady (např. podnikatel má 5 restaurací, v každé z nich vyprodukuje 10 kg nebezpečného odpadu ročně, např. zářivky), takže konečný součet za firmu přesáhne 50 kg nebezpečných odpadů. Hlášení musí v termínu zpracovat a odeslat každá provozovna zvlášť za všechny odpady, které vyprodukovala. Vzhledem k typu podnikatelské činnosti, které je určen, se dále hlášením o produkci odpadů tento text nezabývá.

5.6. Umožnit kontrolním orgánům přístup do objektů, prostorů a zařízení a na vyžádání předložit dokumentaci a poskytnout pravdivé a úplné informace související s nakládáním s odpady

Kontrolními orgány jsou Česká inspekce životního prostředí (dále jen inspekce), krajský úřad příslušného kraje, obecní úřad obce s rozšířenou působností, obecní a újezdní úřad.

Při nerespektování povinností zákona při nakládání s odpady může být podnikateli vyměřena pokuta:

- do výše 300 000 Kč; ukládá obecní úřad fyzické osobě oprávněné k podnikání nebo právnické osobě, která využívá systému zavedeného obcí pro nakládání s komunálním odpadem bez písemné smlouvy s touto obcí nebo která nemá zajištěno využití nebo odstraňování odpadů v souladu se zákonem,
- do výše 300 000 Kč; ukládá inspekce nebo příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností fyzické osobě oprávněné k podnikání nebo právnické osobě, která nevede v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem evidenci odpadů nebo neplní ve stanoveném rozsahu ohlašovací povinnost nebo evidenci po stanovenou dobu nearchivuje, nezabezpečí odpady před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem, neumožní kontrolním orgánům výkon kontrolní činnosti nebo neposkytne pravdivé nebo úplné informace související s nakládáním s odpady,
- do výše 1 000 000 Kč; ukládá inspekce fyzické osobě oprávněné k podnikání nebo právnické osobě, která nezařadí odpad podle Katalogu

odpadů, nebo předá odpad osobě, která k převzetí předávaného odpadu není podle tohoto zákona oprávněna,

- do výše 10 000 000 Kč; ukládá inspekce fyzické osobě oprávněné k podnikání nebo právnické osobě, která zařadí nebezpečný odpad jako odpad ostatní nebo nakládá s tímto odpadem jako s odpadem ostatním, aniž by měla osvědčení od pověřené osoby, že odpad nemá nebezpečné vlastnosti, ředí nebo mísí odpady za účelem splnění kritérií pro jejich přijetí na skládku nebo mísí nebezpečné odpady navzájem nebo s ostatními odpady bez souhlasu příslušného správního úřadu, nakládá s nebezpečnými odpady jinak než připouští zákon,
- do výše 1 000 000 Kč; ukládá příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo inspekce fyzické osobě oprávněné k podnikání nebo právnické osobě, která poruší jinou povinnost stanovenou tímto zákonem nebo povinnost uloženou rozhodnutím na základě tohoto zákona.

6. Současná právní úprava odpadového hospodářství v ČR – výběr důležitých zákonů a vyhlášek

- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.
- Vyhláška MŽP č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška MŽP č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška MŽP č. 382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška MŽP č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, ve znění pozdějších předpisů.

7. Plán odpadového hospodářství České republiky

Příprava plánů odpadového hospodářství byla zahrnuta do zákona o odpadech na základě transformace povinností vyplývajících pro odpadové hospodářství ČR ze vstupu do EU. Podle zákona mají povinnost zpracovat plány odpadového hospodářství ministerstvo, kraje a původci, kteří překročí stanovený limit produkce (více než

10 t nebezpečného odpadu nebo více než 1000 t ostatního odpadu). V současnosti jsou v ČR zpracovány:

- Plán odpadového hospodářství České republiky (Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky), dokument je dostupný na www.env.cz,
- plány odpadového hospodářství jednotlivých krajů, dokumenty jsou dostupné na webových stránkách příslušných krajských úřadů,
- průběžně jsou zpracovávány plány odpadového hospodářství původců a to jak firem tak obcí.

V plánech odpadového hospodářství jsou stanoveny zásady a opatření k nakládání s odpady s cílem stanovit kvalitativní a kvantitativní cíle pro odpadové hospodářství ČR nebo kraje. Závazná část Plánu odpadového hospodářství ČR, včetně jejích změn je závazným podkladem pro zpracování plánů odpadového hospodářství (POH) krajů a pro rozhodovací a jiné činnosti příslušných správních úřadů, krajů a obcí v oblasti odpadového hospodářství. POH kraje musí být v souladu se závaznou částí plánu odpadového hospodářství ČR a jejími změnami. Rovněž POH původce musí být v souladu se závaznou částí plánu odpadového hospodářství kraje a jejími změnami. V praxi to znamená, že pokud obec, ve které podnikatel vykovává svou podnikatelskou činnost, přijme svým POH konkrétní cíle a opatření k jejich dosažení, bude je také prosazovat ve svých rozhodnutích. Stanoví-li vysoké cíle pro využívání odpadů, bude pravděpodobně kontrolovat chování těch podnikatelských subjektů, které budou zapojeny do systému nakládání s komunálními odpady obce, ve smyslu plnění těchto cílů. Bylo by vhodné, aby se provozovatelé drobných živností s plánem obce seznámili a věděli jaké cíle mají být v odpadovém hospodářství obce dosaženy a jakými opatřeními.

8. Shrnutí

Obecně lze konstatovat, že každý podnikatel při své činnosti produkuje (vzniká mu) odpad. Tím se stává původcem odpadu. Původcem odpadu je právnická osoba, při jejíž činnosti vznikají odpady, nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, při jejíž podnikatelské činnosti vznikají odpady. Odpadové hospodářství je v ČR upraveno zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon), řadou vyhlášek, kterými je konkretizován a prováděn a Nařízením vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.

Odpadové hospodářství České republiky je dynamicky se rozvíjející oblast. V posledních letech dochází k nárůstu povinností vyplývajících z přijatých zákonů a dalších dokumentů, které souvisejí s procesem implementace práva EU, upravujících odpadové hospodářství, do českého práva. Přijaté zákony ukládají všem podnikatelům, včetně drobných živností, řadu povinností, které musí jako původci odpadu, ve vztahu k produkci svého odpadu a dalším nakládáním s ním, plnit.

Zákon stanoví:

- pravidla pro předcházení vzniku odpadů a pro nakládání s nimi při dodržování ochrany životního prostředí, ochrany zdraví člověka a trvale udržitelného rozvoje,

- práva a povinnosti osob v odpadovém hospodářství, a
- působnost orgánů veřejné správy.

Zákon se vztahuje na nakládání se všemi odpady, s výjimkou těch, které jsou v zákoně přímo vyjmenované. Určuje i obecné povinnosti vztahující se ke každému podnikateli, bez ohledu na oblast podnikání, protože každý podnikatel je ze zákona původce odpadů.

Každý původce odpadů je minimálně povinen:

- Zařazovat odpady podle druhů a kategorií (podle § 5 a 6 zákona),
- zajistit přednostní využití odpadů,
- shromažďovat odpady utříděné podle jednotlivých druhů a kategorií,
- zabezpečit odpady před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem,
- vést průběžnou evidenci o odpadech a způsobech nakládání s nimi,
- umožnit kontrolním orgánům přístup do objektů, prostorů a zařízení a na vyžádání předložit dokumentaci a poskytnout pravdivé a úplné informace související s nakládáním s odpady.

V České republice jsou zpracovány plány odpadového hospodářství pro ČR a jednotlivé kraje. V současnosti se postupně zpracovávají plány odpadového hospodářství některých obcí (těch, které, produkuje více než 10 t nebezpečného odpadu nebo více než 1000 t ostatního odpadu).

Bylo by vhodné, aby se provozovatelé drobných živností, pokud jsou do obecního systému nakládání s odpady zapojeni, s plánem obce seznámili a věděli jaké cíle mají být v odpadovém hospodářství obce dosaženy a jakým souborem opatření.

Každý podnikatel – původce odpadu, se může, pokud má pochybnosti o správném nakládání s odpady, které mu při jeho činnosti vznikají, obrátit na obec s obecním úřadem s rozšířenou působností, kde získá informace od příslušného pracovníka, který má odpadové hospodářství v kompetenci. Dále pak je možné informovat se o povinnostech na krajských úřadech, referátech životního prostředí, případně u firem, které v místě jeho podnikání zabezpečují sběr a svoz odpadu. I tyto subjekty poskytují svým klientům podrobné informace, většinou spolu s nabídkou komplexních služeb, které zajistí řádné nakládání s odpady.

Obsah

Předmluva.....	2
1. Definice	3
2. Úvod.....	4
3. Obecné povinnosti vyplývající ze zákona.....	5
4. Předcházení vzniku odpadů	6
5. Výběr základních povinností při podnikání v maloobchodě či provozování malé restauraci.....	7
6. Současná právní úprava odpadového hospodářství v ČR – výběr důležitých zákonů a vyhlášek.....	12
7. Plán odpadového hospodářství České republiky.....	12
8. Shrnutí.....	13
Obsah	15

Autorka:

PhDr. Věra Havránková
Ministerstvo životního prostředí ČR